

Spis treści

str.

Rozdział pierwszy POJĘCIE ADMINISTRACJI	5
I. Wprowadzenie	7
II. Z rodowodu administracji publicznej	8
III. Pojęcie administracji	12
IV. Przesłanki rozwoju ingerencji administracji	17
Rozdział drugi PRAWO ADMINISTRACYJNE	26
I. Z rodowodu polskiej nauki prawa administracyjnego	26
1. Okres policystryki	26
2. Okres narodzin polskiej nauki prawa administracyjnego	28
3. Okres rozwoju nauki prawa administracyjnego	31
II. Pojęcie prawa administracyjnego	33
III. Budowa prawa administracyjnego. Wyróżnienie podstawowe	36
IV. Prawo administracyjne jako prawo publiczne	37
V. Cechy realizacji norm prawa administracyjnego regulujących sytuacje podmiotów zewn.	41
VI. Wewnętrzne prawo administracyjne	45
VII. W sprawie zakresu administracyjnego prawa gospodarczego	50
VIII. W sprawie pojęcia międzynarodowego prawa administracyjnego	53
Rozdział trzeci ŹRÓDŁA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	56
I. Wprowadzenie	56
II. Cechy źródeł prawa administracyjnego	58
III. Badanie źródeł prawa administracyjnego	61
IV. Rodzaje źródeł prawa administracyjnego	61
1. Konstytucja	61
2. Ustawy	64
3. Umowy międzynarodowe jako źródła prawa administracyjnego	65
A. Stosunek prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego	65
B. Umowy międzynarodowe w systemie prawnym Rzeczypospolitej Polskiej	67
C. Prawo międzynarodowe według obowiązującej Konstytucji	68
D. Ustawowa regulacja zawierania, nabywania mocy obowiązującej i ogłaszania umów międzynarodowych	68
E. Prawo międzynarodowe a prawo administracyjne	71
4. Prawo Unii Europejskiej	72
A. Kilka informacji o powstaniu i strukturze Wspólnot Europejskich	72
B. W kwestii obowiązywania prawa Wspólnot Europejskich	75
C. Układ Europejski	78
5. Akty prawne stanowione przez administrację naczelną	79
A. Rozporządzenia z mocą ustawy	80
B. Rozporządzenia	80
C. Zarządzenia	82
D. Uchwały	82
E. Regulaminy i statuty	83
6. Lokalne źródła prawa	84
A. Wprowadzenie	84
B. Akty normatywne stanowione przez terenowe organy administracji publicznej	86
(1) Akty prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego	86
a) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy gminy	88
b) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy powiatu	90
c) Akty prawa miejscowego stanowione przez sejmik województwa	90
(2) Akty prawa miejscowego organów administracji rządowej w województwie	91
(3) Akty normatywne kierownictwa wewnętrznego	92
C. Akty normatywne stanowione przez organy zakładów administracyjnych	92

V. O zgodności rozporządzeń (innych aktów) z ustawami.	94
VI. Promulgacja źródeł prawa administracyjnego	98
VII. Przepisy przejściowe w prawie administracyjnym	103
VIII. Źródła niezorganizowane	106
1. Odesłania i normy pozaprawne stosowane przez administrację publiczną	106
2. Zwyczaj	112
3. Orzecznictwo sądowe	115
4. Doktryna	117
Rozdział czwarty ORGANIZACJA PRAWNA ADMINISTRACJI	120
I. Z problematyki badania struktur organizacyjnych	120
II. Podmioty administrujące	123
1. Pojęcie organu administracji publicznej	123
2. Pojęcie organu administrującego	126
3. Urzędy organów administracji publicznej	128
4. Pojęcie kompetencji	131
5. Odpowiedzialność za działania administracji	134
III. Administracja państwowa	137
1. Naczelne organy administracji rządowej (państwowej)	137
A. Prezydent jako naczelny organ administracji państwowej	138
B. Rada Ministrów	140
(1) Organy wewnętrzne i pomocnicze Rady Ministrów	143
C. Prezes Rady Ministrów	145
(1) Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	146
D. Ministrowie	147
2. Centralne organy administracji państwowej	149
3. Administracja rządowa w województwie	153
A. Wojewodowie	153
B. Wojewódzka administracja zespolona	154
4. Terenowe organy rządowej administracji niespecjalnej	156
5. Organy przedsiębiorstw jako podmioty administrujące	159
6. Zakłady administracyjne	159
7. Organizacje społeczne wykonujące funkcje administracji publicznej	163
A. Przykład stowarzyszeń	165
B. Przykład fundacji	169
8. Podmioty prywatne wykonujące funkcje administracji publicznej	172
IV Samorząd terytorialny	173
1. Teorie samorządu terytorialnego	173
2. Samorząd terytorialny w polskiej nauce prawa administracyjnego	175
3. Modele samorządu terytorialnego	178
4. Z historii samorządu terytorialnego w Polsce	180
5. Ustrój samorządu terytorialnego	184
A. Gmina	185
(1) Pojęcie gminy	185
(2) Zadania gminy	188
(3) Władze gminy	191
(a) Referendum gminne	192
(b) Rada gminy	193
(c) Zarząd gminy	195
(d) Organ jednoosobowy	195
(e) Organy w pomocniczych jednostkach podziału gminy	196
(f) Wnioski	197
B. Powiat	199
(1) Pojęcie powiatu	199
(2) Zadania powiatu	200
(3) Władze powiatu	201

(a) Referendum powiatowe	201
(b) Rada powiatu	202
(c) Zarząd powiatu	203
(d) Starosta	204
(e) Administracja zespolona	205
C. Województwo	205
(1) Pojęcie województwa	205
(2) Zadania województwa	206
(3) Władze samorządu województwa	207
(a) Referendum wojewódzkie	208
(b) Sejmik województwa	208
(c) Zarząd województwa	210
(d) Marszałek województwa	211
(e) Administracja zespolona	212
D. Samorządowe kolegium odwoławcze	212
E. Swoiste formy współdziałania międzykomunalnego związane z wykonywaniem zadań publicznych	213
(1) Wprowadzenie	213
(2) Formy współdziałania między lokalnymi jednostkami samorządu terytorialnego	214
(a) Formy współdziałania przewidziane w ustawie o samorządzie gminnym	214
(b) Formy współdziałania przewidziane w ustawie o samorządzie powiatowym	217
(3) Formy współdziałania z udziałem województwa	218
V. Stosunki ustrojowo-prawne między podmiotami administrującymi	219
1. Centralizacja	219
2. Decentralizacja	225
3. Nadzór prawny	227
A. Nadzór w systemie organów administracji	227
B. Nadzór nad gminą, powiatem, województwem	229
(1) Nadzór nad gminą	229
(2) Nadzór nad powiatem	233
(3) Nadzór nad województwem	235
VI. Resortowa struktura administracji	237
VII. Terytorialna struktura administracji	239
VIII. Pracownicy administracji	243
1. Pojęcie służby publicznej	243
2. Historia polskiego prawa urzędniczego	245
3. Pracownicy administracji rządowej	250
A. Pracownicy urzędów państwowych nie będący urzędnikami służby cywilnej	251
B. Urzędnicy służby cywilnej	255
4. Pracownicy samorządowi	259
Rozdział piąty MAJĄTEK PUBLICZNY	268
I. Idea własności a majątek publiczny	268
II. Klasyfikacja majątku publicznego	270
III. Zasoby, przysparzanie i uszczuplanie majątku publicznego	273
IV Prawny reżim korzystania	274
V. Regulacja prawna gospodarowania mieniem publicznym	275
1. Skarb Państwa i jego organy	276
2. Gmina, powiat, województwo jako podmioty mienia publicznego	278
A. Sposoby nabycia mienia	278
B. Zasady gospodarowania	280
3. Formy organizacji majątku publicznego	283
✓ 4. Komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych	285
A. Prywatyzacja pośrednia	286
B. Prywatyzacja bezpośrednia	288
(1) Sprzedaż przedsiębiorstwa	289

(2) Wniesienie przedsiębiorstwa do spółki	289
(3) Oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania	290
5. Przykład reglamentacji w zakresie gospodarowania majątkiem publicznym.	
Zamówienia publiczne	291
A. Podstawowe Zasady postępowania o udzielenie zamówienia publicznego	292
B. Tryby udzielania zamówień publicznych	293
VI. Uwagi ogólne	295
Rozdział szósty PRAWNE FORMY DZIAŁANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	297
I. Wprowadzenie	297
1. Refleksje ogólne	297
2. Pojęcie form działania administracji publicznej	298
3. Klasyfikacja form działania administracji publicznej	300
II. Akty administracyjne	300
III. Wadliwe akty administracyjne	309
IV. Formy aktów administracyjnych w polskim ustawodawstwie. Definicje i przykłady	312
1. Decyzja	312
2. Zezwolenie	315
3. Koncesja	317
4. Licencja	318
V. Akty normatywne administracji	319
VI. Formy działań faktycznych.	325
1. Formy działań faktycznych w stosowaniu prawa	327
2. Inne formy działań faktycznych	330
VII. Umowy	337
1. Umowy cywilnoprawne	338
2. Umowy publicznoprawne	339
Rozdział siódmy SFERY INGERENCJI ADMINISTRACJI	343
I. Policja administracyjna	343
II. Reglamentacja	345
III. Świadczenia materialne	347
IV. Świadczenia niematerialne	348
V. Zakaz ingerencji administracji	348
Rozdział ósmy STOSUNKI ADMINISTRACYJNOPRAWNE I SYTUACJE ADMINISTRACYJNOPRAWNE	350
I. Pojęcie stosunku administracyjnoprawnego	350
II. Pojęcie sytuacji administracyjnoprawnej	352
III. Rodzaje stosunków administracyjnoprawnych	356
IV. Rodzaje sytuacji administracyjnoprawnych	358
V. Sposoby powstawania sytuacji administracyjnoprawnych i nawiązywania stosunków administracyjnoprawnych	362
Rozdział dziewiąty KONTROLA PRAWNA ADMINISTRACJI	364
I. Pojęcie i zasięg kontroli	364
II. Podziały kontroli	369
III. Prawny system kontroli	371
1. Kontrola parlamentarna	373
A. Kontrola sejmowa	373
B. Kontrola senacka	376
2. Kontrola państwowa (NIK)	376
3. Kontrola sądowa	381
A. Kontrola dokonywana przez Naczelnego Sąd Administracyjny	383
B. Kontrola bezpośrednia decyzji administracyjnych sprawowana przez inne sądy	391
(1) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd cywilny	391
(2) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd ubezpieczeń społecznych	394

(3) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd karny	395
(4) Bezpośrednia kontrola decyzji przez sąd antymonopolowy	395
C. Kontrola pośrednia	396
D. Sądowa kontrola aktów normatywnych administracji	397
E. Sądowa kontrola umownej działalności administracji	402
4. Kontrola prokuratorska	403
5. Kontrola społeczna	405
6. Kontrola resortowa	408
7. Kontrola międzyresortowa	411
8. Kontrola dokonywana przez Rzecznika Praw Obywatelskich	417

Rozdział dziesiąty PODSTAWY ODPOWIEDZIALNOŚCI ODSZKODOWAWCZEJ ZA DZIAŁANIA ADMINISTRACJI

I. Wprowadzenie	421
II. Podmiotowy zakres odpowiedzialności	423
1. Podmioty odpowiedzialności	423
A. Skarb Państwa	423
B. Jednostka samorządu terytorialnego	424
C. Solidarna odpowiedzialność Skarbu Państwa i jednostki samorządu terytorialnego	425
2. Osoby, za które ponosi się odpowiedzialność	426
A. Funkcjonariusze państwowi	426
B. Funkcjonariusze samorządu terytorialnego	426
3. Przedmiotowy zakres odpowiedzialności	428
A. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu powierzonej czynności	428
B. Odpowiedzialność za wadliwe decyzje administracyjne	428
C. Odpowiedzialność za decyzje administracyjne legalne	430
D. Odpowiedzialność za niewykonanie orzeczenia NSA	431
E. Odpowiedzialność za akty prawa miejscowego	431
F. Odpowiedzialność za bezczynność administracji	432

Rozdział jedenasty PRAWO ADMINISTRACYJNE NORMUJĄCE SYTUACJE

PRAWNE OBYWATELA	433
I. Uprawnienie a obowiązek	433
II. Rodzaje materialnoprawnych sytuacji obywatela wyznaczonych przez prawo administracyjne	435
1. Wprowadzenie	435
2. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków osobowych	436
A. Sytuacja prawna obywatela w zakresie stanu cywilnego	436
B. Sytuacja obywatela w zakresie obowiązku meldunkowego	437
C. Obywatel jako podmiot obowiązku posiadania dokumentu tożsamości	438
D. Obywatelskie prawo do otrzymania paszportu	438
E. Imię i nazwisko obywatela	440
3. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków politycznych	440
A. Obywatel jako podmiot żądający informacji	441
B. Udział obywatela w referendum	441
C. Konstytucyjne prawo zrzeszania się	442
D. Wolność wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji	443
E. Prawo do uczestniczenia i organizowania zgromadzeń	443
F. Powszechny obowiązek obrony ojczyzny	444
4. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków społecznych	445
A. Obywatel a obowiązek szkolny	445
B. Prawo do uzyskania pomocy społecznej	448
C. Obywatel a prawo o zbiorach publicznych	449
D. Obywatel a odznaczenia	450

5. Obywatel jako właściciel	451
A. Obywatel jako właściciel nieruchomości (gruntowej)	451
B. Obywatel jako właściciel ruchomości	451
(1) Obywatel jako właściciel zabytku	451
(2) Obywatel jako podmiot świadczeń rzeczowych	451
(3) Przykład sytuacji szczególnej regulowanej prawem celnym	451
6. Obywatel jako przedsiębiorca	460
A. Obywatel jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą	460
(1) Podstawy prawne i zasady prowadzenia działalności gospodarczej	460
(2) Ograniczenia w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	460
(3) Ustawa z 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej	460
(4) Formy współdziałania przy podejmowaniu (prowadzeniu) działalności gospodarczej	460
(5) Szczególne formy prowadzenia działalności gospodarczej	460
(6) Podejmowanie działalności gospodarczej	460
(7) Prowadzenie działalności gospodarczej	470
B. Działalność gospodarcza obywatela wobec prawa ochrony środowiska	470
7. Obywatel w sytuacjach innych, tj. nie mieszczących się w dotychczasowej systematyzacji (obywatel jako mieszkaniec)	470
A. Wprowadzenie	470
B. Obywatel jako podmiot świadczeń osobistych	470
C. Obywatel jako użytkownik drogi publicznej	470
D. Obywatel jako poszkodowany skutkami zanieczyszczenia środowiska	480
8. Obywatel w sytuacjach reżimów specjalnych	481
A. Obywatel w sytuacji ustanowionego obszaru specjalnego	481
B. Obywatel w sytuacji stanu klęski żywiołowej	483
C. Obywatel w stanie nadzwyczajnego zagrożenia środowiska	484
D. Obywatel w sytuacji stanu zagrożenia powodziowego	485
E. Obywatel w sytuacji stanu wojny	487
F. Obywatel w sytuacji stanu wojennego	487
G. Obywatel w sytuacji stanu wyjątkowego	489
III. Uwagi ogólne o zabezpieczeniu procesowym sytuacji prawnych obywatela	491
Rozdział dwunasty PUBLICZNE PRAWA PODMIOTOWE	491
Rozdział trzynasty ADMINISTRACYJNOPRAWNA SYTUACJA CUDZOZIEMCA W POLSCE	501